

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/biezaca-dzialalnosc-biu/170311,Tobie-Polsko-uroczystosc-oznaczenia-grobow-powstancow-slaskich-Jana-Poloczka-ora.html>
30.04.2024, 23:04

„Tobie Polsko” - uroczystość oznaczenia grobów powstańców śląskich Jana Poloczka oraz Ludwika Kędziora - Pszczyna, 15 września 2022

15.09.2022 r. na cmentarzu pw. Wszystkich Świętych w Pszczynie przy ul. Hallera odbyła się uroczystość oznaczenia grobów powstańców śląskich śp. Jana Poloczka oraz śp. Ludwika Kędziora znakiem pamięci „Tobie Polsko”. Uroczystość została zorganizowana przez Starostwo Powiatowe oraz Urząd Miasta Pszczyna we współpracy z Oddziałem Instytutu Pamięi Narodowej w Katowicach.

W uroczystości udział wzięli: p. Łucja Prządka wraz z rodziną, p. Marcin Brzęczek wraz z rodziną, p. Dariusz Skrobol – burmistrz Pszczyny, p. Piotr Sidzina – zastępca burmistrza Pszczyny, Grzegorz Nogły – członek Zarządu Starostwa Powiatowego w Pszczynie, p. Szymon Sekta – sekretarz Starostwa Powiatowego w Pszczynie, p. Jan Kwaśniewicz - naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach, ks. Damian Gatnar - proboszcz Parafii pw. Wszystkich Świętych, uczniowie i poczet sztandarowy Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Chrobrego w Pszczynie oraz uczniowie szkoły mundurowej Powiatowego Zespołu Szkół nr 2 w Pszczynie.

Uroczystość poprowadził p. Szymon Sekta – sekretarz Starostwa Powiatowego w Pszczynie. Wydarzenie rozpoczęło się od odśpiewania hymnu państwowego. Następnie głos zabrał p. Jan Kwaśniewicz – naczelnik OBUWiM IPN w Katowicach, który przybliżył ideę akcji „Powstańcy to wiara, nadzieja i cud - ocalmy groby Powstańców Śląskich od zapomnienia!”. Później p. Danuta Mikoda – pracownik OBUWiM IPN w Katowicach, przybliżyła życiorysy weteranów. Następnie p. Jan Kwaśniewicz dokonał aktu oznaczenia mogił powstańczych znakiem pamięci „Tobie Polsko”, a ks. Damian Gatnar odmówił modlitwę. Na grobach zostały złożone kwiaty oraz zapalone znicze. W dalszej części uroczystości głos zabrali: burmistrz Pszczyny, p. Łucja Prządka – córka śp. Jana Poloczka, jak również krewni śp. Ludwika Kędziora.

W części artystycznej uczestnicy uroczystości mogli wysłuchać utworu „Opowiedzcie wiatry” w wykonaniu p. Karoliny Olszowiec i p. Bartosza Kurtoka oraz pieśni „Kolęda Warszawska” w wykonaniu p. Jowity Ladrowskiej. Artyści są wychowankami Powiatowego Ogniska Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie.

Biogramy powstańców śląskich:

Śp. Jan Piotr Poloczek urodził się 29 października 1891 r. w Radostowicach. Był synem Jana i Katarzyny z d. Pękala. Od 14 maja 1919 r. do 30 czerwca 1921 r. należał do Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska. Brał udział w trzech powstaniach śląskich. Podczas I powstania walczył pod Goczałkowicami. W następnym powstaniu brał udział w rozbrajaniu Grenzschtzu w okolicach Pszczyny. W czasie III powstania walczył w szeregach 3 plutonu 7 kompanii I pułku pszczyńskiego m.in. pod Górą św. Anny. Angażował się również w prace plebiscytowe. Został aresztowany 27 września 1939 r. przez Niemców za udział w trzech powstaniach śląskich oraz za przynależność do POW, jaki i Związku Powstańców Śląskich. Początkowo został osadzony w więzieniu w Pszczynie, następnie w Nieborowicach i Rawiczu, skąd trafił do obozu KL Buchenwald jako więzień nr 10331. Został zwolniony z obozu 7 marca 1940 r. Został odznaczony Medalem Niepodległości (25/585), Brązowym Krzyżem Zasługi oraz pośmiertnie Śląskim Krzyżem Powstańczym. Zmarł 16 maja 1949 r.

Jan Piotr Poloczek. Fot. CAW – Wojskowe Biuro Historyczne

Śp. st. sierż. Ludwik Kędzior urodził się 11 września 1890 r. w Piasku. Był synem Franciszka i Marii z d. Białoń. W wieku 6 lat rozpoczął swoją naukę w szkole powszechnej w rodzinnej miejscowości, którą ukończył w 1904 r. W późniejszych latach należał do Towarzystwa Śpiewaczego „Lutnia”. W latach 1910-1912 odbywał obowiązkową służbę wojskową w wojsku niemieckim w pułku Gwardii Fizylierów w Berlinie. Następnie brał udział w I wojnie światowej, walczył wówczas na froncie francuskim i rosyjskim. Z wojska został zwolniony jako inwalida wojenny. W dniu 20 sierpnia 1920 r. wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej w Piasku. Najpierw złożył przysięgę przed miejscowym komendantem POW Augustynem Wagstylem, a następnie 8 września przed komendantem obwodowym Wiktorem Warzechą w Jankowicach. W listopadzie został powołany na stanowisko komendanta POW w Piasku. Był

zaangażowany również w akcję plebiscytową. Pełnił funkcję przewodniczącego Komitetu Plebiscytowego oraz Komitetu Parytetycznego w Piasku. Ponadto przygotowywał nowo powstałe oddziały do kolejnego powstania. Podczas III powstania śląskiego dowodził 6 kompanią 2 baonu I pszczyńskiego pułku piechoty. Brał udział w walkach m.in. pod Starym Koźlem, Kędzierzynom, Górą św. Anny i Gogolinem. Po zakończeniu powstania wstąpił do Straży Gminnej. Następnie działał w Związku Powstańców Śląskich w Piasku, gdzie pełnił rolę wiceprezesa zarządu. Podczas II wojny światowej był zaangażowany w działalność Armii Krajowej, gdzie posługiwał się pseudonimem „Lew”. Był wówczas zastępcą dowódcy 2 plutonu 2 kompanii. Ujawnił się przed władzami PRL 15 października 1945 r. Został odznaczony Krzyżem Walecznych, Krzyżem na Śląskiej Wstędze Waleczności i Zasługi, Gwiazdą Śląską, Medalem „Polska Swemu Obrońcy”, Medalem X-lecia Niepodległości, Krzyżem POW oraz Medalem Niepodległości. Warto zaznaczyć, że Krzyż Walecznych na Polu Chwały został mu przyznany w 1923 r. przez Marszałka J. Piłsudskiego podczas jego pobytu w Pszczynie. Natomiast Krzyż POW został mu nadany przez komendanta głównego POW Alfonsa Zgrzebnioka. Zmarł 13 maja 1967 r.

St. sierż. Ludwik Kędzior. Fot. CAW – Wojskowe Biuro Historyczne

Opr.: D. Mikoda

Akcja oznaczania grobów znakiem pamięci opracowanym przez Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach rozpoczęła się 5 lipca 2021 r w dzień setnej rocznicy zakończenia III powstania śląskiego. Znak pamięci „Tobie Polsko” ma formę proporczyka o rozmiarach ok. 20 x 8 cm wykonanego z porcelany nagrobnej. Umieszczono na nim inwokację „Tobie Polsko”, pod którą znajduje się wizerunek orła otoczonego datami powstań, a poniżej napisy „Grób Powstańca Śląskiego” i „Instytut Pamięci Narodowej”. Proporzec jest wzorowany na sztandarze powstańczym „Tobie Polsko”, który wykonano na początku 1920 r. w pracowni przy redakcji „Katolika” w Bytomiu i który obecnie znajduje się w zbiorach Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny. Muzeum posiada także fotografię z uroczystości upamiętniającej uchwalenie Konstytucji 3 Maja, która przedstawia pochód mieszkańców wsi Osiek (pow. strzelecki, woj. opolskie) z tymże sztandarem niesionym przez A. Szulca do Rozmierzy. Uroczystości te obchodzono na całym Górnym Śląsku w niedzielę 2 maja 1920 r. i były to pierwsze legalne obchody tej rocznicy na tym terenie. Dzięki postanowieniom artykułu 88 Traktatu Wersalskiego o przeprowadzeniu plebiscytu, dla zapewnienia jego bezstronności, w lutym 1920 r. obszar plebiscytowy wyłączono z państwa niemieckiego i poddano kontroli wojsk alianckich, a pełnię władzy przejęła na nim Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa Górnego Śląska z gen. Henri Le Rondem na czele. Umożliwiło to Polakom legalne demonstrowanie swoich dążeń i używanie symboli narodowych.

Tobie Polsko

1919

1921

1920

GRÓB POWSTAŃCA ŚLĄSKIEGO

Instytut Pamięci Narodowej